

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

POLITIKOS MOKSLŲ STUDIJŲ KRYPTIES APRAŠAS

Vilnius,
2014

Politikos mokslų studijų krypties aprašas yra parengtas Studijų kokybės vertinimo centrui įgyvendinant projektą „Studijas reglamentuojančių aprašų sistemos plėtra (SKAR-2)“, projekto kodas VP1-2.2-ŠMM-01-V-01-002, vykdomą pagal 2007-2013 m. Žmoniškųjų išteklių plėtros programos 2 prioriteto „Mokymasis visą gyvenimą“ VP1-2.2-ŠMM-01-V priemonę „Studijas reglamentuojančių aprašų rengimas ar atnaujinimas, atsižvelgiant į naujus kokybinius reikalavimus“, finansuojamą Europos Sąjungos fondų ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšomis.

Politikos mokslų studijų krypties aprašą parengė ekspertų grupė, veikianti pagal 2013 m. lapkričio 13 d. viešojo pirkimo paslaugų sutartį Nr. 7ESF9-31:

Prof. dr. Gediminas Vitkus (grupės vadovas), Vilniaus universitetas;
Prof. dr. Algis Krupavičius, Kauno technologijos universitetas;
Doc. dr. Andžej Pukšto, Vytauto Didžiojo universitetas;
Prof. dr. Jūratė Novagrockienė, Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija;
Doc. dr. Margarita Šešelgytė, Vilniaus universitetas;
Doc. dr. Saulius Šiliauskas, Klaipėdos universitetas;
Darius Žėruolis, UAB „ESTEP“.

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Politikos mokslų studijų krypties aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja specialiuosius reikalavimus politikos mokslų studijų krypties studijų programoms.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu, Lietuvos kvalifikacijų sandaros aprašu, patvirtintu 2010 m. gegužės 4 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 535, Studijų pakopų aprašu, patvirtintu 2011 m. lapkričio 21 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-2212, Laipsnį suteikiančių pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašu, patvirtintu 2010 m. balandžio 9 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-501, Magistrantūros studijų programų bendrųjų reikalavimų aprašu, patvirtintu 2010 m. birželio 3 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-826, Nuolatinės ir iššęstinės studijų formų aprašu, patvirtintu 2009 m. gegužės 15 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. ISAK-1026, Studijų kryptis sudarančių šakų sąrašu, patvirtintu 2010 m. vasario 19 d. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro įsakymu Nr. V-222, taip pat atsižvelgiant į Europos politikos mokslų asociacijų konfederacijos (ECPSA), Europos politikos tyrimų konsorciumo (EPCR), Amerikos politikos mokslų asociacijos (APSA) inicijuotas specializuotas publikacijas bei į atskirų valstybių parengtus politikos mokslų ir tarptautinių santykių studijų aprašus.

3. Politikos mokslų studijų krypties studijos gali būti vykdomos tik kaip universitetinės studijos. Aprašas skirtas reglamentuoti pirmosios ir antrosios studijų pakopų politikos mokslų studijų krypties studijas.

4. Aprašo tikslai:

4.1. informuoti politikos mokslų studijų programų rengėjus ir akademinę bendruomenę apie svarbiausius politikos mokslų studijų krypties studijų programų turinio elementus bei skatinti jų tobulinimo paieškas;

4.2. padėti aukštosioms mokykloms rengti, vykdyti ir vertinti studijų programas;

4.3. informuoti studentus, akademinę bendruomenę, taip pat socialinius partnerius apie įgyjamą politikos mokslų studijų krypties išsilavinimą;

4.4. apibrėžti politikos mokslų studijų specifika.

5. Politikos mokslų studijų krypties pirmosios ir antrosios pakopų studijos gali būti organizuojamos nuolatine ir iššęstine forma. Studijų nuolatine forma apimtis turi būti ne mažesnė kaip 45 ir ne didesnė kaip 60 studijų kreditų per metus. Studijų iššęstine forma apimtis turi būti ne mažesnė kaip 30 ir ne didesnė kaip 45 studijų kreditų per metus; tokių studijų trukmė neturi būti daugiau kaip pusantro karto ilgesnė už studijų nuolatine forma trukmę, šioms taikant 60 studijų kreditų normą. Prioritetą rekomenduojama teikti nuolatinei studijų formai.

6. Politikos mokslų studijų krypties pirmosios pakopos universitetinės studijų programos, kuriomis siekiama perteikti studentams bazines politikos mokslų žinias, gali būti skirtos:

6.1. išimtinai politikos mokslų krypties studijoms, kurias baigus suteikiamas politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

6.2. dviejų krypčių – politikos mokslų studijų krypties ir aukštosios mokyklos nustatytos bei studento pasirenkamos gretutinės krypties – studijoms, kurias baigus suteikiamas dvigubas – politikos mokslų ir gretutinės krypties – bakalauro kvalifikacinis laipsnis;

6.3. pirmosios pakopos universitetinių studijų programose gali būti numatyta galimybė suteikti dvigubą pagrindinės krypties (šakos) ir politikos mokslų kaip gretutinės studijų krypties bakalauro laipsnį. Tokiu atveju politikos mokslų krypties gretutinių studijų apimtis yra ne mažesnė kaip 60 kreditų. Baigus politikos mokslų krypties gretutines studijas turi būti pasiekti šio Aprašo 35 punkte nurodyti studijų rezultatai.

7. Į politikos mokslų studijų krypties pirmosios pakopos universitetines studijas konkurso būdu turi būti priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys asmenys, atsižvelgiant į

mokymosi rezultatus, stojamuosius egzaminus ar kitus aukštosios mokyklos nustatytus studentų priėmimo kriterijus.

8. Pirmosios pakopos universitetinių politikos mokslų studijų krypties studijų programos, kurią baigus suteikiamas politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis, apimtis yra ne mažesnė kaip 210 ir ne didesnė kaip 240 studijų kreditų, iš kurių:

8.1. ne mažiau kaip 165 studijų kreditus turi sudaryti studijų krypties dalykai (moduliai);

8.2. ne mažiau kaip 15 studijų kreditų turi sudaryti bendrieji universitetinių studijų dalykai (moduliai);

8.3. ne daugiau kaip 60 studijų kreditų gali sudaryti aukštosios mokyklos nustatyti ir studento pasirenkami dalykai (moduliai), skirti gilesnei specializacijai pagal tą pačią kryptį, arba kitos krypties modulis (moduliai) ar dalykas (dalykai (moduliai)), arba bendrieji universitetinių studijų dalykai (moduliai), praktika, taip pat studento laisvai pasirenkami studijų dalykai (moduliai).

9. Studijų programos, kurią baigus suteikiamas dvigubas politikos mokslų ir gretutinės studijų krypties (šakos) bakalauro laipsnis, apimtis turi būti 240 studijų kreditų, iš kurių:

9.1. 165 studijų kreditus turi sudaryti pagrindinės studijų krypties dalykai (moduliai);

9.2. 60 studijų kreditų turi sudaryti gretutinės studijų krypties dalykai (moduliai);

9.3. 15 studijų kreditų turi sudaryti bendrieji universitetinių studijų dalykai (moduliai).

10. Politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis gali būti suteikiamas ir tuo atveju, kai aukštoji mokykla studijų procesą organizuoja taip, kad studentai galėtų įgyti dviejų skirtingų kryptių (šakų) bakalauro kvalifikacinius laipsnius lygiagrečiai studijuodami pagal dvi studijų programas. Tokiu atveju ne mažiau kaip 165 studijų kreditus turi sudaryti vienos krypties studijų dalykai (moduliai), o su jais nesutampantys antrosios krypties studijų dalykai (moduliai) – ne mažiau kaip 135 studijų kreditus, jei kiti abiejų kryptių studijų dalykai (moduliai) sutampa.

11. Politikos mokslų studijų krypties pirmosios pakopos studijų programoje kontaktinio darbo apimtis turi būti ne mažesnė kaip 20 procentų programos apimties, o tiesiogiai dalyvaujant dėstytojams ir studentams (nenuotolinis kontaktinis darbas) – ne mažiau kaip 10 procentų.

12. Politikos mokslų studijų krypties studijų programoje bendra praktikų apimtis turi būti ne mažesnė kaip 15 studijų kreditų.

13. Politikos mokslų studijų krypties studijų programa baigiama absolvento kompetencijos įvertinimu per baigiamojo darbo (projekto) gynimą, kuriam turi būti skiriama ne mažiau kaip 12 studijų kreditų. Jeigu suteikiamas dvigubas bakalauro kvalifikacinis laipsnis, turi būti numatyti politikos mokslų studijų krypties ir gretutinės krypties (šakos) baigiamieji darbai (projektai), kuriems bendrai turi būti skiriama ne mažiau kaip 15 studijų kreditų.

14. Sėkmingai baigus pirmosios pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programą, suteikiamas politikos mokslų bakalauro kvalifikacinis laipsnis, kuris atitinka šeštąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

15. Politikos mokslų studijų krypties antrosios pakopos universitetinės studijos skirtos pasirengti savarankiškam tiriamajam darbui, kuriam atlikti reikia politikos mokslų teorinių ir metodologinių žinių ir gebėjimų jas taikyti.

16. Į politikos mokslų studijų krypties antrosios pakopos studijas priimami asmenys, baigę:

16.1. politikos mokslų pirmosios pakopos universitetines studijas ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus;

16.2. kitas socialinių studijų kryptių grupei priklausančias pirmosios pakopos universitetines studijas, papildomasias studijas (jeigu jos būtinos aukštosios mokyklos sprendimu) ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus;

16.3. kitas (ne politikos mokslų studijų krypties ar socialinių studijų kryptių grupei nepriklausančias) pirmosios pakopos universitetines studijas, papildomasias studijas (jeigu jos būtinos aukštosios mokyklos sprendimu) ir atitinkantys kitus aukštosios mokyklos nustatytus reikalavimus.

17. Šio Aprašo 16.2 ir 16.3 punktuose nurodytais atvejais aukštoji mokykla gali priimti sprendimą, kad stojančiajam į politikos mokslų antrosios pakopos studijų programą reikia papildomųjų studijų. Papildomosios studijos stojantiems į politikos mokslų magistrantūrą gali būti organizuojamos tais atvejais, kai politikos mokslai nėra stojančiųjų baigtų universitetinių pirmosios pakopos studijų pagrindinė ar gretutinė kryptis. Papildomųjų studijų dalykų sąrašą, studijų turinį ir apimtį nustato aukštoji mokykla, laikydama šių reikalavimų:

17.1. kai stojančiojo baigtų pirmosios pakopos studijų kryptis priklauso socialinių studijų krypties grupei, papildomųjų studijų apimtis negali būti didesnė kaip 60 studijų kreditų;

17.2. kai stojančiojo baigtų pirmosios pakopos studijų kryptis nepriklauso socialinių studijų krypties grupei, papildomųjų studijų apimtis negali būti didesnė kaip 90 studijų kreditų.

18. Tuo atveju, jeigu aukštosios mokyklos sprendimu ketinancier studijuoti politikos mokslų magistrantūroje asmeniui trūksta daugiau žinių bei gebėjimų negu gali suteikti papildomosios studijos, jis turi tas žinias ir gebėjimus įgyti studijuodamas pagal politikos mokslų pirmosios pakopos universitetinių studijų programą.

19. Aukštoji mokykla gali nustatyti kitus papildomus (tiek nuolatinis, tiek laikinus) reikalavimus asmenims, priimamiems į politikos mokslų magistrantūros studijų programą: minimalų pirmosios pakopos studijų baigimo lygį (minimalų visų ar kai kurių pažymių vidurkį), būtiną mokslinės ar profesinės veiklos patirtį ir kitus akademinis, kompetencijos ar profesijos reikalavimus. Priėmimas turi būti vykdomas pagal iš anksto paskelbtus atrankos kriterijus ir prioritetus.

20. Antrosios pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programos apimtis turi būti ne mažesnė kaip 90 ir ne didesnė kaip 120 studijų kreditų, iš kurių:

20.1. ne mažiau kaip 60 studijų kreditų turi sudaryti krypties dalykai (moduliai), kurie turinio požiūriu privalo būti kokybiškai aukštesnio probleminio ar inovacinio mokslinio lygmens nei juos grindžiantys atitinkamo pažinimo lauko pirmosios studijų pakopos dalykai (moduliai);

20.2. ne daugiau kaip 30 studijų kreditų gali sudaryti aukštosios mokyklos nustatyti ir studento pasirenkami dalykai (moduliai), priklausomai nuo studijų programos pobūdžio, skirti pasirengti: doktorantūros studijoms (tiriamasis darbas), praktinei veiklai (profesinės veiklos praktika) arba kitos krypties dalykams (kai vykdoma studijų programa, kuriai keliami tikslai, susiję su tarpkryptinėmis studijomis), taip pat – bendriesiems universitetinių studijų dalykams ir studento laisvai pasirenkamiems dalykams, kurie būtini studijų programos tikslams pasiekti;

20.3. ne mažiau kaip 30 studijų kreditų skiriama baigiamojo darbo rengimui ir gynimui.

21. Politikos mokslų studijų krypties antrosios pakopos studijų programoje kontaktinio darbo apimtis turi būti ne mažesnė kaip 10 proc. programų apimties, o tiesiogiai dalyvaujant dėstytojams ir studentams (nenuotolinis kontaktinis darbas) – ne mažiau kaip 5 proc.

22. Sėkmingai baigus antrosios pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programą suteikiamas politikos mokslų magistro kvalifikacinis laipsnis, kuris atitinka septintąjį Lietuvos kvalifikacijų sandaros ir Europos mokymosi visą gyvenimą kvalifikacijų sąrangos lygmenį.

II. STUDIJŲ KRYPTIES APIBŪDINIMAS

23. Politikos mokslų studijų objektas yra ypatinga visuomenės gyvenimo sfera – politika bei su ja susiję santykiai, procesai, struktūros, organizacijos, institucijos ir problemos.

24. Politikos mokslai yra glaudžiai susiję su kitais socialiniais ir humanitariniais mokslais (teise, ekonomika, sociologija, antropologija, istorija, filosofija ir kt.).

25. Politikos mokslų studijos turi atskleisti politikos reiškinių kompleksiskumą ir jų kaitą visuose lygmenyse (individualiame, visuomeniniame, vietiniame, nacionaliniame, tarptautiniame, regioniniame ir globaliame). Politikos aiškinimas ir supratimas turi pasižymėti teorinių požiūrių įvairove ir diskusijomis, tyrimai turi būti grindžiami skirtingų metodologijų taikymu ir (arba) derinimu. Politikos mokslams būdingas tarpdiscipliniškumas ir daugiadalykiškumas.

26. Politikos mokslų studijų kryptį sudaro šios šakos: politikos mokslų metodologija ir metodai, politikos teorija, lyginamoji politika (politinių sistemų ir konstitucionalizmo, parlamentų, vykdomosios valdžios, partijų, rinkimų (psefologija), interesų grupių, organizacijų studijos ir kt.), tarptautiniai santykiai (tarptautinė politika, saugumo, karo (polemologija), taikos (irenologija) studijos, geopolitika, užsienio politikos analizė, strateginės studijos ir kt.), regionų ir valstybių politikos studijos, viešasis administravimas ir viešoji politika.

27. Yra susiformavusios tokios tarpdisciplininės studijos kaip politinė antropologija, politinė ekonomija, politinė filosofija, politinė geografija, politinė istorija, politinė komunikacija, politinė psichologija, politinė sociologija ir kt.

28. Politikos mokslų studijos turi perteikti tiek glaudų politikos mokslų sąryšį su kitais socialiniais ir humanitariniais mokslais, tiek ir pačių politikos mokslų turinio ir metodologinę įvairovę – nuo politinių idėjų istorijos iki šiuolaikinių politinių sprendimų ir procesų analizės.

29. Politikos mokslai pasižymi didele tyrimų strategijų ir taikomų metodų įvairove. Jie savo tikslams pasitelkia įvairius kokybinius, kiekybinius ir mišrius socialinių ir humanitarinių mokslų metodus. Politikos mokslų studijų programos turi perteikti šią įvairovę ir studijuojančius supažindinti su įvairiais politikos tyrimo metodais.

30. Politikos mokslų studijų programą baigę absolventai gali dirbti įvairaus pobūdžio specialistais – ekspertais, patarėjais, konsultantais, analitikais, gali užimti pareigas visų lygių valstybės valdymo institucijose, viešojo ir privačiojo verslo įmonėse, nevyriausybinėse organizacijose, dirbti politikos apžvalgininkais ir komentatoriais žiniasklaidoje, siekti profesinės karjeros tarptautinėse organizacijose, taip pat – tapti aukštųjų mokyklų dėstytojais ir mokslininkais arba tiesiogiai dalyvauti politiniuose procesuose, siekti politinės karjeros visuomeninėse ir politinėse organizacijose, politinėse partijose, tapti gerai savo misijai pasirengusiais politikais.

31. Atsižvelgiant į politikos mokslų objekto specifiką bei sukauptą tarptautinę ir nacionalinę politikos tyrimų ir studijų programų plėtojimo patirtį, rekomenduojama siekti, kad politikos mokslų studijų programos:

31.1. pagrindinį dėmesį skirtų su politikos raiška įvairiose visuomenės organizacijų formose (vietinėse bendruomenėse, valstybėse, regionuose, tarptautinėje arenoje) ir atskirose veiklos sferose susijusiai tematikai;

31.2. užtikrintų, kad studentai gautų svarbiausių žinių apie politikos reiškinius bei būtų supažindinti su pagrindinėmis juos aiškinančiomis metodologinėmis mokyklomis, teorijomis ir tyrimo metodais bei išmoktų savarankiškai tuos reiškinius analizuoti, lyginti ir vertinti;

31.3. padėtų suvokti politikos mokslų dinamiškumą ir jiems būdingą nuolatinį poreikį atsinaujinti ir ieškoti naujų priemonių bei būdų studijuoti, suprasti ir paaiškinti politiką;

31.4. skatintų studentus sieti akademinės politikos reiškinių studijas su aktualiomis visuomenės problemomis, o studijuojamas teorijas – su praktika, kūrybiškai taikyti įgytas žinias bei gebėjimus sprendžiant konkrečius vietas, šalis, regiono ir tarptautinės politinės raidos klausimus;

31.5. padėtų studentams įgyti ne tik akademinį žinių, bet ir bendresnių intelektualinių bei socialinių gebėjimų, reikalingų tolesnei jų intelektualinei, profesinei ir asmeninei veiklai, ir poreikį juos nuolat plėtoti ir tobulinti;

31.6. kurtų tokią mokymosi aplinką, kurioje būtų gerbiami studentai, atsižvelgiama į jų reikmes, kur jie būtų skatinami visapusiškai išnaudoti savo potencialą.

III. SPECIALIEJI IR BENDRIEJI STUDIJŲ REZULTATAI

32. Studijos turi sudaryti sąlygas integruoti žinias, jų supratimą ir praktinius gebėjimus. Studijuodamas politikos mokslus studentas turi plėtoti mokslinių tyrimų, specialiuosius, socialinius bei asmeninius gebėjimus, kurių reikės norint suvokti politikos esmę, kompleksiskumą ir kaitą visuose (individualiame, visuomeniniame, vietiniame, nacionaliniame, tarptautiniame, regioniniame ir globaliame) lygmenyse.

33. Studijų rezultatai nurodo, ką reikia pasiekti studijuojant, tačiau konkrečios studijų programos tikslai bei rezultatai priklauso nuo studijų programą vykdančios aukštosios mokyklos.

34. Pirmosios ir antrosios studijų pakopų politikos mokslų krypties studijų programose rengiamų specialistų profesinė veikla turi būti grindžiama žinių, gebėjimų ir vertybių visuma, tačiau bakalauro ir magistro studijų metu parengtų politikos mokslų specialistų profiliai turi būti skirtingi įgytų gebėjimų ir kompetencijų požiūriu.

35. Baigus pirmosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijas, turi būti pasiekti šie studijų rezultatai:

35.1. Žinios, jų taikymas:

35.1.1. supranta politikos, kaip ypatingos visuomenės gyvenimo sferos prigimtį, reikšmę bei jos nacionalinį, europinį, tarptautinį ir globalinį matmenis;

35.1.2. išmano politinės minties raidą, žino savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų bruožus ir geba juos palyginti;

35.1.3. gali apibūdinti pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje, savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

35.1.4. geba apibūdinti pagrindines globalios politikos ir globalinės valdysenos tendencijas, žino svarbiausias šioje srityje vykstančias diskusijas;

35.1.5. išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir suvokia politikos mokslų vietą socialinių mokslų visumoje.

35.2. Gebėjimai vykdyti tyrimus:

35.2.1. geba taikyti politikos mokslų sąvokas, teorijas ir metodus politinių idėjų, institucijų, praktikų, visuomenės bei valstybės vidaus ir tarptautinių santykių, globalinių problemų analizei, taip pat pagrįsti pasirinktos tyrimų temos aktualumą visuomeniniu požiūriu;

35.2.2. geba rasti, rinkti ir kritiškai vertinti svarbią ir reikalingą informaciją, efektyviai naudojantis įvairiausiais prieinamais pirminiais ir antriniais šaltiniais ir naujausiomis informacinėmis technologijomis bei akademinėmis duomenų bazėmis.

35.3. Specialieji gebėjimai:

35.3.1. turi pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

35.3.2. supranta tarpkultūrinius skirtumus, ypač susijusius su vertybių, suvokimo ir elgesio skirtumais rasiniu, etniškumu, religiniu, lyties pagrindu.

35.4. Socialiniai gebėjimai:

35.4.1. raštu ir žodžiu taisyklinga valstybine kalba bendrauja profesinėje aplinkoje ir su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai;

35.4.2. geba dirbti komandoje planuojant ir vykdant bendrus projektus.

35.5. Asmeniniai gebėjimai:

35.5.1. geba dirbti nepriklausomai, supranta savarankiško mokymosi visą gyvenimą svarbą ir planuoja asmeninį profesinį tobulėjimą;

35.5.2. geba rinkti ir naudoti duomenis, reikalingus numatytoms problemoms analizuoti;

35.5.3. geba įgytas žinias ir patirtį panaudoti skirtingų profesinių veiklų poreikiams;

35.5.4. gerbia autorių ir kitoms intelektinės nuosavybės teises, deramai, teisėtai ir sąžiningai cituoja šaltinių ir kitų autorių mintis, yra nepakantus plagijavimui;

35.5.5. turi pakankamai išlavintų įgūdžių būtinų tęsti studijas magistrantūroje;

36. Baigus antrosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijas, turi būti pasiekti šie studijų rezultatai:

36.1. Žinios, jų taikymas:

36.1.1. išmano pasirinktos politikos mokslų specializacijos tematikoje vykstančios mokslinės diskusijos problematiką;

36.1.2. supranta mokslinėse diskusijose išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos argumentuotai vertinti;

36.1.3. suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas argumentuotai paaiškinti, atsižvelgiant į pasirinktos politikos mokslų specializacijos tematiką.

36.2. Gebėjimai vykdyti tyrimus:

36.2.1. geba pagrįsti pasirinktos politikos reiškinių ar procesų tyrimų tematikos naujumą moksliniu požiūriu;

36.2.2. geba argumentuotai pasirinkti tinkamą tyrimų teorinį pagrindą, atsižvelgiant į klasikinių ir modernių teorijų sąryšius ir pasirinktoje specializacijoje tematikoje—vykstančią mokslinę diskusiją;

36.2.3. geba planuoti ir vykdyti mokslinius ir taikomuosius politikos reiškinių tyrimus, taikant remiantis pasirinktos specializacijos srityje naudojamas metodologines ir metodines priemones;

36.2.4. geba formuluoti ir atskleisti atlikto politikos reiškinio ar proceso tyrimo išvadų pridėtinę vertę bei teikti problemų sprendimo rekomendacijas.

36.3. Specialieji gebėjimai:

36.3.1. geba analizuoti ir vertinti šiuolaikinius politinius procesus nacionaliniame, europiniame, tarptautiniame ir globaliame lygmenyse, vertinti juos bendresniame politikos mokslo konceptualiniame kontekste;

36.3.2. geba dirbti tarptautiniame kontekste, įsijungiant į tarptautinius akademinius ir politinius komunikacijų tinklus bei kolektyvinių tyrimų ir kitokių veiklų projektų rengimo ir realizavimo procesus;

36.3.3. geba rašyti akademinius tekstus ir pasirengti doktorantūros studijoms.

36.4. Socialiniai gebėjimai:

36.4.1. geba atstovauti akademinėi bendruomenei, taisyklinga valstybine kalba ir viena iš užsienio kalbų raštu ir žodžiu bendrauti tiek su savo srities specialistais, tiek su žmonėmis, kurie nėra profesinės srities ekspertai;

36.4.2. geba dirbti komandoje, inicijuoti planuoti ir organizuoti grupių veiklą, prisiimti vadovo vaidmenį;

36.4.3. geba dalyvauti dalykinėse diskusijose, vykstančiose viešojoje erdvėje ir reflektuoti savo mokslinę ir praktinę poziciją socialinės įvairovės kontekste;

36.4.4. geba bendrauti ir bendradarbiauti nacionalinėse ir tarptautinėse tyrėjų grupėse.

36.5. Asmeniniai gebėjimai:

36.5.1. geba apibendrinti prieinamą informaciją ir jos pagrindu konstruoti kritinius vertinimus ir logiškais argumentais pagrįstą poziciją;

36.5.2. geba planuoti savo veiklą, nuolatinę kritinę savo mokymosi ir tobulėjimo proceso refleksiją ir savalaikę korekciją, siekiant aukščiausios kokybės rezultatų;

36.5.3. geba reflektuoti ir kritiškai vertinti savo profesiją ir jos iššūkius bei nuolat ugdyti ir plėtoti savo profesines kompetencijas.

IV. DĖSTYMAS, STUDIJAVIMAS IR VERTINIMAS

37. Dėstymas, studijavimas ir vertinimas turi remtis suformuluotais studijų programos tikslais ir studijų rezultatais, taip pat turi derėti su besikeičiančiu tarptautiniu ir nacionaliniu politikos mokslų studijų ir mokslinių tyrimų kontekstu. Studijų procese būtina derinti globalinę, regioninę, tarptautinę, europinę, nacionalinę ir lokalinę politikos raiškos perspektyvas.

38. Studijų procese būtina naudoti naujausius mokslinių tyrimų rezultatus, skelbiamus specializuotoje mokslinėje spaudoje, taip pat visą kitą politikos procesų aktualijas perteikiančią informaciją.

39. Studijų (dėstymo ir studijavimo) metodų pasirinkimas turi užtikrinti studijų rezultatų pasiekimą. Studijų (dėstymo ir studijavimo) metodai turi apimti platų metodų diapazoną ir lankstų jų taikymą, derinant tradicinius (paskaita, seminaras, esė, prezentacija, savarankiškas darbas) ir

modernius („svečio paskaita“, komandinis darbas, atvejo analizė, probleminis mokymasis, vaidmenų žaidimai ir simuliacijos, lauko vizitai ir kt.) studijų metodus.

40. Savarankiškų studentų rašto darbų reikalavimai turi būti formuluojami atsižvelgiant į studijų pakopų studijų rezultatų skirtumus. Pirmosios studijų pakopos metu, kai siekiama studentams perteikti bazines politikos mokslų žinias, formuojami pradiniai moksliniai politikos mokslų krypties rašto darbo rengimo ir rašymo įgūdžiai. Antrosios studijų pakopos metu, kai siekiama studentams perteikti išplėstines žinias ir gebėjimus jas taikyti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką, formuojami esminiai mokslinio tiriamojo darbo vykdymo, kritinio skaitymo ir mokslinių politikos mokslų krypties tekstų rašymo įgūdžiai. Nuoseklių bazinių tiriamojo darbo ir akademinio rašymo gebėjimų ugdymui užtikrinti yra būtinas baigiamasis (bakalauro ir magistro) darbas (projektas).

41. Taikoma vertinimo sistema turi leisti stebėti siekiamo rezultato dinamiką, nustatyti pokyčius, palaikyti grįžtamąjį ryšį, kurti prielaidas rezultatų tobulinimui. Vertinimo sistema bei vertinimo strategija turi užtikrinti studentų orientaciją į reikalingą žinių ir gebėjimų pusiausvyrą. Vertinimo sistema turi apimti įvairius vertinimo metodus, užtikrinančius vertinimo nešališkumą, aiškumą ir pagrįstumą. Aukštoji mokykla, nustatydamą vertinimo tvarką, turi užtikrinti dėstytojui teisę rinktis tinkamiausius vertinimo metodus.

V. STUDIJŲ PROGRAMŲ VYKDYMO REIKALAVIMAI

42. Reikalavimai politikos mokslų pirmosios ir antrosios studijų pakopos studijų programų dėstytojams:

42.1. ne mažiau kaip pusė pirmosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų privalo turėti daktaro laipsnį, o kiti – magistro arba jam prilygintą kvalifikacinį laipsnį. Mokslininkai turi turėti publikacijų ir (arba) vykdyti mokslinius tyrimus ir (arba) turėti praktinės patirties, susijusios su dėstomuoju dalyku;

42.2. ne mažiau kaip 80 procentų politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų privalo turėti daktaro laipsnį. 20 procentų politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programoje dėstančių dėstytojų turi būti profesorai. Politikos mokslų krypties (šakos) antrosios studijų pakopos studijų programos dėstytojai turi būti aktyvūs mokslininkai.

42.3. Pirmosios ir antrosios studijų pakopų studentų baigiamuosius darbus (projektus) vertina komisija. Politikos mokslų studijų krypties baigiamųjų darbų vertinimo komisija turi būti sudaroma iš kompetentingų dėstytojų ir socialinių partnerių atstovų. Bent vienas komisijos narys (rekomenduotina – komisijos pirmininkas) turi būti iš kitos mokslo ir studijų institucijos, nei vyko studijos, arba socialinis partneris.

43. Aukštosios mokyklos materialiujų ir metodinių išteklių turi pakakti politikos mokslų studijų krypties studijų programų rezultatams pasiekti.

44. Reikalavimai politikos mokslų studijų krypties studijų programų profesinei praktikai:

44.1. aukštosios mokyklos turi nustatyti ir patvirtinti praktikos tvarkas ir nuostatus, suformuluoti tikslus ir uždavinius, suderinti juos su priimančiomis organizacijomis;

44.2. pirmosios studijų pakopos politikos mokslų studijų krypties studijų programų vykdytojams rekomenduojama profesinę praktiką vykdyti derinant ją su bakalauro baigiamojo darbo rengimu;

44.3. studentai gali patys rinktis profesinės praktikos atlikimo vietą, suderinę su savo aukštąja mokykla;

44.4. politikos mokslų krypties studijų programų studentams, pageidaujantiems atlikti praktiką privačiojo sektoriaus įmonėse, aukštoji mokykla suformuluoja specialias užduotis, atitinkančias politikos mokslų krypties studijų tikslus;

44.5. aukštosios mokyklos padaliniui, atsakingam už politikos mokslų krypties studijų programą, rekomenduojama sukurti studento privalomosios praktikos priežiūros sistemą, kuri leistų akademiniam praktikos vadovams dalyvauti formuojant studento praktikos tikslus bei uždavinius, sekti studentų pažangą, taip pat užtikrintų efektyvų grįžtamąjį ryšį iš studentų, atlikusių praktiką, bei praktikos institucijos;

44.6. profesinė ir (arba) mokslinė praktika gali būti įtraukta ir į antrosios pakopos studijų programas.

45. Akademinė parama studentams teikiama šiais būdais:

45.1. aukštosios mokyklos administracija turi užtikrinti studentams galimybę gauti reikalingas konsultacijas;

45.2. dėstytojai turi skatinti, motyvuoti, įgalinti studentus įsitraukti į fakulteto, katedros mokslinę veiklą;

45.3. aukštosios mokyklos turi nuolat teikti patarimus karjeros, finansų valdymo klausimais, psichologinę pagalbą;

45.4. aukštosios mokyklos turi sudaryti galimybes studijuoti studentams, turintiems specialiųjų poreikių;

45.5. aukštosios mokyklos turi sudaryti studentams galimybes organizuoti kultūrinius renginius aukštosios mokyklos patalpose, steigti ir dalyvauti būreliuose, klubuose, studentų organizacijose.

VI. PASIEKTŲ STUDIJŲ REZULTATŲ LYGMENŲ APIBŪDINIMAS

46. Pirmosios studijų pakopos studijų rezultatai orientuoti į bazinių politikos mokslų žinių pagrindu įgyjamus gebėjimus. Šie gebėjimai turi būti vertinami atsižvelgiant į tokius studentų pasiekimų lygmenis:

46.1. *Slenkstinis pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

46.1.1. iš esmės supranta politinių procesų ir reiškinių ypatybes ir svarbą;

46.1.2. bendrais bruožais išmano politinės minties raidą;

46.1.3. žino svarbiausius savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų bruožus ir geba juos palyginti;

46.1.4. gali apibūdinti pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir bendrais bruožais apibūdinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

46.1.5. yra įsisavinę su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus;

46.1.6. turi elementarių pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

46.2. *Tipinis pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

46.2.1. pakankamai gerai supranta politinių procesų ir reiškinių prigimtį ir svarbą, žino pagrindines politikos mokslų teorijas;

46.2.2. išmano politinės minties raidą ir supranta politinių idėjų svarbą šiuolaikinių politinių procesų ir reiškinių analizei;

46.2.3. išmano savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų ir jų veikimo socialinį, ekonominį, istorinį ir kultūrinį kontekstus bei geba juos palyginti;

46.2.4. išmano tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir geba šiame kontekste įvertinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

46.2.5. išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir geba pasitelkti juos analizuodami politinius procesus ir reiškinius;

46.2.6. turi pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

46.3. *Puikus pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

46.3.1. puikiai supranta ir gali argumentuotai paaiškinti politikos prigimtį ir svarbą, demonstruoja pagrindinių politikos mokslų teorijų ir taikomų tyrimo metodų išmanymą;

46.3.2. giliai išmano politinės minties raidą ir kaitą, moka taikyti turimas žinias analizuodami šiuolaikinius politinių procesus ir reiškinius, geba argumentuotai parodyti politinės refleksijos ir politinės praktikos sąsajas;

46.3.3. gali išsamiai apibūdinti savo šalies, kitų valstybių ir Europos Sąjungos politinių sistemų ir jų veikimo socialinį, ekonominį, istorinį ir kultūrinį kontekstus bei visapusiškai juos palyginti;

46.3.4. žino visas pagrindines tarptautinių santykių, tarptautinio bendradarbiavimo ir konfliktų tendencijas šiuolaikiniame pasaulyje ir geba šiame kontekste nuodugniai įvertinti savo ir kitų šalių užsienio ir saugumo politiką;

46.3.5. gerai išmano su politikos mokslais glaudžiai susijusių socialinių ir humanitarinių mokslų disciplinų pagrindus ir geba pasitelkti juos analizuodami politinius procesus ir reiškinius;

46.3.6. turi daug ir įvairių pradinių praktinio ir (arba) analitinio darbo valstybės tarnyboje, viešose ir privačiose įmonėse, įstaigose ar organizacijose ar tarptautinėse organizacijose įgūdžių.

47. Antrosios studijų pakopos studijų rezultatai orientuoti į gebėjimus, įgyjamus išplėstinių žinių ir gebėjimų jas taikyti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką, pagrindu. Šie gebėjimai turi būti vertinami atsižvelgiant į tokius studentų pasiekimų lygmenis:

47.1. *Slenkstinis pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

47.1.1. iš esmės žino klasikines ir modernias politikos mokslų teorijas ir geba jas taikyti, atsižvelgiant į vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinių ir procesų analizei ir vertinimui pasirinktos specializacijos tematiką;

47.1.2. gali nustatyti politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumus ir nurodyti svarbiausias jų priežastis, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką;

47.1.3. yra susipažinę su pasirinktos specializacijos tematikos lauke vykstančiomis mokslinėmis diskusijomis ir gali bendrai bruožais apibūdinti jų problematiką;

47.1.4. atlikdami praktinę veiklą, gali bendrais bruožais identifikuoti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą ir raidą;

47.1.5. atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, iš esmės gali derinti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kt. – informaciją.

47.2. *Tipinis pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

47.2.1. gerai žino klasikines ir modernias politikos mokslų teorijas geba jas taikyti analizuodami bei vertindami vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinius ir procesus, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką;

47.2.2. suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas argumentuotai paaiškinti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką;

47.2.3. išmano pasirinktos specializacijos tematikos lauke vykstančios mokslinės diskusijos problematiką, supranta išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos argumentuotai vertinti;

47.2.4. atlikdami praktinę veiklą, sugeba pakankamai gerai identifikuoti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą, raidą ir perspektyvas;

47.2.5. atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, gali taikyti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kt. – informaciją, įvairias teorines ir metodologines prieigas.

47.3. *Puikus pasiekimų lygmuo*. Šį lygmenį pasiekę absolventai:

47.3.1. puikiai žino klasikines ir modernias politikos mokslų teorijas ir geba jas kūrybingai taikyti analizuodami bei vertindami vidaus ir (arba) tarptautinės politikos reiškinius ir procesus, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką;

47.3.2. giliai suvokia politinių problemų ir įvykių interpretavimo skirtumų priežastis ir geba jas išsamiai argumentuotai paaiškinti, atsižvelgiant į pasirinktos specializacijos tematiką;

47.3.3. lengvai orientuojasi pasirinktos specializacijos tematikos lauke vykstančios mokslinės diskusijos problematikoje, gerai supranta išsakomų požiūrių skirtumus ir geba juos visapusiškai argumentuotai vertinti bei suformuluoti ir išdėstyti savo poziciją;

47.3.4. atlikdami praktinę veiklą, sugeba profesionaliai identifikuoti ir prognozuoti politinių santykių, procesų ir sąveikų tapsmą, raidą ir perspektyvas;

47.3.5. atlikdami tarpdisciplininius tyrimus, gali efektyviai taikyti skirtingų sričių – socialinę, ekonominę, teisinę, kultūrinę ir kt. – informaciją, įvairias teorines ir metodologines priemones.